

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Н.З. Карацева, І.Ю. Карацева

МИТНЕ ТА ПОДАТКОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Навчальний посібник
до самостійного вивчення дисципліни

Харків «ХАІ» 2013

УДК 354.82:337.023
К 21

Рецензенти: канд. екон. наук, проф. В.І. Успенко,
канд. екон. наук, проф. І.Ю. Матюшенко

Карацева, Н.З.

К21 Митне та податкове законодавство [Текст]: навч. посіб. до са-
момст. вивчення дисципліни / Н.З. Карацева, І.Ю. Карацева. – Х.: Нац.
аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т» ім. М.Є. Жуковського, 2013. – 60 с.

Подано основні відомості про поняття, роль та місце митної справи в сучас-
ному житті України. Розглянуто структуру митних органів, поняття митного контро-
лю, порядок оформлення вантажів, нарахування митних платежів, відповідаль-
ність за порушення митних правил.

Для студентів денної та заочної форм навчання при самостійному вивченні
дисципліни.

Бібліогр.: 17 назв

УДК 354.82:337.023

© Карацева Н.З., Карацева І.Ю., 2013

© Національний аерокосмічний
університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут», 2013

Перелік скорочень

ВЕЗ – вільна економічна зона
ВМД – вантажна митна декларація
ВМО – Всесвітня митна організація
ДМСУ – Державна митна служба України
ЗМК – зона митного контролю
КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення
МКУ – Митний кодекс України
МВС – Міністерство внутрішніх справ України
ПКУ – Податковий кодекс України
СЕЗ – спеціальна економічна зона
СМЗ – спеціальна митна зона
ТН ЗЕД – товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності
УКТ ЗЕД – Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності

Вступ

Розвиток економічних відносин, лібералізація зовнішньоекономічної діяльності потребують невідкладної гармонізації та оновлення національного митного законодавства на сучасних засадах міжнародної торговельної діяльності.

Митна справа є невід'ємною частиною будь-якої країни, так само як її територія, кордон, система контролю, оподаткування та ін. Митна справа являє собою сукупність різноманітних засобів, що забезпечують насамперед національну економічну безпеку, впровадження в життя митної політики держави.

У свою чергу, митна політика базується на системі принципів і напрямів діяльності держави у зазначених сферах і здійснюється за допомогою митно-тарифних і нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі. Митна політика держави здійснюється шляхом прийняття й застосування правових норм, що регулюють переміщення через митний кордон товарів, валюти, транспортних засобів, їх митне оформлення, проведення митного контролю, справляння митних платежів, застосування пільг і преференцій відповідно до норм національного законодавства і міжнародного права.

Це видання ґрунтується на сучасному законодавстві, відображає новий етап становлення митного законодавства та митної справи в Україні.

Зміст навчального посібника структурно відображає логіку й порядок функціонування митної справи в Україні. В ньому визначаються поняття, предмет і метод митного права, його місце у правовій системі України, основи державної митної політики та митної справи, їхні пріоритети, специфіка, основні принципи митного регулювання, розглядаються питання функціонування, правового статусу митних органів як на вищому, так і на місцевому рівнях, а також спеціалізованих митних установ і організацій, зазначаються заходи тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, висвітлюються процедурні питання діяльності митних органів щодо здійснення ними митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, боротьби з порушеннями митних правил і провадження у таких справах.

Висвітлення цих питань здійснюється з урахуванням накопиченого досвіду національного й міжнародного регулювання митних відносин, сучасних поглядів учених і практикуючих фахівців митного права.

1. Митне право України

Митна політика – це система принципів і напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів і безпеки за допомогою митно-тарифних і нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі. Це достатньо містке визначення у цілому дає правильну характеристику. Водночас не зовсім зрозумілим залишається питання про місце і зміст митної політики у структурі митної справи.

Порядок переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів, митне регулювання, пов'язане з встановленням і справлянням податків і зборів, процедури митного контролю й оформлення, боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил, спрямованих на реалізацію митної політики України, становлять митну справу.

Складовими частинами митної справи крім названих є ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, що здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи, та митна статистика, яка є складовою частиною загальної державної системи статистичного обліку і звітності, а спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи забезпечує її певні завдання.

Усі частини митної справи незалежно від характеру, цілей і місця в системі митної справи є її найважливішими структурними елементами. Відрізняючись неоднорідністю й своєрідністю, вони підпорядковані митній політиці та реалізують її.

Одночасно кожна складова частина митної справи має власне специфічне призначення і відповідні особливості, що відображено в правовому регулюванні митної справи. У сукупності вони спрямовані на досягнення економічних і правоохоронних цілей митної справи.

Економічні цілі митної справи досягаються за допомогою поповнення державного бюджету, підтримки національного товаровиробника.

Правоохоронні цілі митної справи полягають у захисті державної безпеки країни, суспільного порядку, життя і здоров'я людей, моральності, моральних засад, культурних цінностей суспільства.

Митне регулювання здійснюється на основі принципів виключної юрисдикції України на її митній території; виключної компетенції митних органів України щодо здійснення митної справи; законності; єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України; системності; ефективності; додержання прав, інтересів фізичних і юридичних осіб, що охороняються законом; гласності та прозорості.

Митна справа тісно пов'язана з міжнародними відносинами. Вона є складовою зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної діяльності України. Гармонізація й уніфікація із загальноприйнятими міжнародними нормами і практикою – основний напрямок розвитку митної справи України.

У МКУ зазначено, що в митній справі Україна додержується визнаних у міжнародних відносинах систем класифікації та кодування товарів, єдиної форми експорту та імпорту товарів, митної інформації, інших міжнародних норм і стандартів.

У митній справі використовується низка специфічних митно-правових термінів. Навіть такі відомі поняття, як “товари” і “транспортні засоби”, мають власне специфічне тлумачення. Розкриємо лише деякі, найбільш часто вживані поняття.

Митне право – галузь права, що являє собою систему правових норм, що регулюють суспільні відносини, пов’язані з переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон. Предметом митного права є суспільні відносини, що мають комплексний характер. Це коло відносин, обумовлене самим змістом і структурою митної справи, яка, власне, і є предметом правового регулювання. Митне право містить положення різних правових галузей: конституційного, адміністративного, податкового, фінансового, кримінального, міжнародного прав.

Оскільки митне право – явище відносно нове і, головне, поки що недостатньо досліджене правовою наукою, серед юристів ще не склалося єдиної думки про місце, яке займає митне право у правовій системі. Найбільш близько до розуміння в цілому предмета регулювання митного права підійшов К.К. Сандровський. У своїх дослідженнях, говорячи про митну сферу суспільних відносин і правові норми, що стосуються митних справ, він виступив із обґрунтуванням своєї позиції щодо наявності особливої підгалузі в межах адміністративного права – митного права, не виключаючи при цьому, що згодом, у міру подальшого розвитку правового матеріалу, у цій сфері виникне можливість для виокремлення митного права як самостійної галузі. Потім, висвітлюючи рівень розвитку та кількість норм, що регулюють митні відносини, зростаючи суспільну значущість цих самих відносин у перехідний до ринкової економіки період, він дійшов висновку, що зараз уже склалися всі необхідні умови для визнання зазначеної системи норм як особливої галузі внутрішньодержавного права.

Без визнання митного права як самостійної галузі права неможливе системне, стабільне визначення правових, економічних та організаційних засад митної справи. Тільки всеосяжна система митного регулювання всього комплексу митних відносин зможе забезпечити захист митного суверенітету і економічної безпеки країни, активізацію зв’язків національної економіки із світовим господарством, захист прав громадян, суб’єктів господарювання і державних органів, а також дотримання ними обов’язків у галузі митної справи.

Митне право повинно розглядатися як самостійна галузь права ще й тому, що має:

– свій предмет регулювання – широке коло суспільних відносин у митній сфері;

– своє коло суб'єктів регулювання – митні органи і службовців цих органів, з одного боку, та фізичних і юридичних осіб – з іншого;

– своє коло об'єктів регулювання – товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон; для митного права характерний комплексний метод регулювання, який поєднує адміністративно-правовий і цивільно-правовий методи;

– свої джерела регулювання.

Специфіка митної справи як об'єкта правового регулювання полягає в цілеспрямованій діяльності держави з регулювання ЗЕД за допомогою встановлення порядку й умов переміщення через митний кордон товарів і транспортних засобів, митного контролю, стягування митних платежів, митного оформлення тощо. Тому в митно-правовому регулюванні превалює імперативний метод (метод владних приписів). Він виявляється у встановленні різних обов'язкових приписів, заборон і обмежень.

Приписи виявляються в покладанні як на митні органи, так і на осіб, що переміщують товари, прямих обов'язків із здійснення певних дій, передбачених відповідною митно-правовою нормою. Установлення заборон у митному праві тісно пов'язано із забезпеченням державної безпеки, необхідністю забезпечення суспільного порядку, життя і здоров'я людини, моральності населення, права власності, охорони навколишнього природного середовища.

Правові форми заборон у митній сфері різноманітні. Виконання заборон забезпечується встановленням кримінальної і адміністративної відповідальності. Зміст і призначення імперативного методу розкриває також тарифне і нетарифне регулювання. Застосовується в митному праві й диспозитивний метод. В основному це стосується встановлення правомочності тих чи інших учасників митних правовідносин.

Новий МКУ надає більші простір і можливості для застосування регулювання відносин у галузі митної справи цивільно-правовим методом. З його допомогою регулюються деякі обов'язкові відносини, учасниками яких є, наприклад, митний брокер і митний перевізник.

Крім предмета й методу правового регулювання самостійне і досить важливе значення в структурі права мають його принципи. Специфіка галузі митного права виражена в його загальноправових і галузевих принципах.

До загальноправових принципів митного права відносять принципи поваги прав і основних свобод людини, законності, науковості, гуманності, найбільшого сприяння, юридичної рівності, судового захисту суб'єктивних прав та низку інших, до галузевих – принципи єдності митної території України, єдності ставок мита, охорони державної і суспільної безпеки, свободи вибору митного режиму та ін.

Як і будь-яка інша галузь права, митне право має власні джерела. Джерелами митного права як окремої правової галузі є правові акти, які

містять норми митного права. Це Конституція України, закони України, нормативні акти Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств, державних комітетів та інших органів виконавчої влади. Норми митного права містяться також у деяких актах регіональних митниць і митниць.

Конституційні норми є початковими положеннями для митного права, що зумовлюють його характер у цілому і тим самим займають особливе місце серед його джерел. Конституція є не тільки юридичною базою для поточного митного права. У ній визначено основні напрямки подальшого розвитку як митного права, так і інших правових галузей.

Наступне за значенням джерело митного права – закони. Серед них необхідно виділити: Митний кодекс; інші закони, в яких містяться норми митного права.

Слід зауважити, що питома вага законів у митно-правовій сфері дуже незначна. У зв'язку з цим багато які прогалини в митному праві доповнюються нормативними актами Президента України і Кабінету Міністрів України. Це пояснюється тим, що динамічний, мобільний характер митної справи потребує оперативного регулювання. Найважливішу роль при цьому відіграють укази Президента України і постанови Кабінету Міністрів України.

Кабінет Міністрів України також здійснює нормотворчу діяльність у сфері митної справи. Він видає з цих питань різні нормативні акти (постанови, розпорядження), затверджує різноманітні правила та інші види актів у цій сфері.

Численність і значення нормативних актів Кабінету Міністрів України в митній сфері пов'язані з недосконалістю самого митного законодавства. Забезпечити практичне й ефективне функціонування митної системи, спираючись тільки на Митний кодекс, неможливо.

Постановами Кабінету Міністрів України відповідно до статей МКУ затверджено порядок застосування митних режимів, визначення митної вартості, митного контролю і митного оформлення переміщення товарів через митний кордон України різними видами транспорту, типові технології пропуску через митний кордон товарів і транспортних засобів, визначено механізм реалізації деяких положень щодо формування певних переліків товарів, платних послуг, пунктів здійснення митного контролю, надання дозволів, декларування та ін.

Джерелами митного права є нормативні накази Держмитслужби України – положення, правила, інструкції, у деяких випадках – методичні рекомендації, розпорядження, інформаційні листи. У них часто містяться нормативно-правові приписи загального характеру стосовно регулювання тих чи інших сторін митної справи. Держмитслужба також видає накази, спрямовані на реалізацію положень МКУ. Відповідно до МКУ наказами затверджено форми документів, примірні й типові положення, правила та ін.

Особливість джерел митного права – численність учасників нормотворчого процесу, що призводить до появи сумісних актів Держмитслужби

України та інших органів виконавчої влади (залежно від характеру відносин, що регулюються). Найчастіше це стосується норм фінансового характеру, при прийнятті яких ураховується думка різноманітних інститутів фінансової системи.

Сумісними нормативними актами можуть регулюватися і правила митного оформлення товарів, контроль за обігом яких здійснюють декілька органів державної влади.

До джерел митного права слід також віднести такі міжнародні договори та угоди у сфері митної справи, які визнала і в яких бере участь Україна. Ці джерела в митній сфері стосуються процедури огляду міжнародних поштових відправлень; уніфікації митних правил у морському, залізничному, повітряному, автомобільному сполученні; деяких видів митного оформлення. Джерелами митного права також є міжнародні конвенції, до яких приєдналась Україна.

Закон України або інший нормативно-правовий акт з питань державної митної справи, який набирає чинності з дня офіційного опублікування, вважається чинним з 0 годин дня, що настає за днем офіційного опублікування зазначеного закону України або нормативно-правового акта. Якщо для набрання чинності законом України або іншим нормативно-правовим актом з питань державної митної справи встановлено певний строк з дня його офіційного опублікування, визначений днями, цей строк починається з 0 годин дня, що настає за днем офіційного опублікування зазначеного закону або акта, і закінчується о 24 годині останнього дня відповідного строку.

2. Порядок визначення митної вартості товарів і здійснення митними органами контролю правильності її визначення

Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей і базується на ціні, яку фактично сплачено або яка підлягає сплаті за ці товари. Відомості про митну вартість товарів використовуються для такого:

- 1) нарахування митних платежів;
- 2) застосування інших заходів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України;
- 3) ведення митної статистики;
- 4) розрахунок податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

Порядок і методи визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, встановлені розділом III МКУ.

Згідно з чинним законодавством передбачено, що митна вартість товарів визначається з урахуванням таких особливостей:

- товари ввозяться на митну територію України і декларуються в митному режимі імпорту;
- товари ввозяться на митну територію України і декларуються в інших митних режимах, що передбачають сплату митних платежів (крім транзиту);
- товари ввозяться і декларуються в інших митних режимах, які не передбачають сплати митних платежів;
- товари вивозяться за межі митної території України.

В останніх двох випадках митною вартістю є ціна товару, зазначена у рахунку-фактурі або рахунку-проформі.

У перших двох випадках, тобто для товарів, які ввозяться і декларуються в митному режимі імпорту та інших митних режимах, що передбачають сплату митних платежів, митна вартість товарів визначається із застосуванням одного з шести методів відповідно до МКУ.

Згідно з чинним законодавством митну вартість товарів і метод її визначення заявляє митному органу декларант або уповноважена ним особа. Митна вартість визначається декларантом самостійно або коригується за результатами контролю, здійсненого митними органами.

Відповідно до МКУ заявлення митної вартості товарів шляхом подання декларації митної вартості здійснюється виключно у випадках:

- якщо до фактурної вартості мають додаватись або відніматись від неї складові митної вартості;
- якщо покупець і продавець пов'язані між собою;
- за власним бажанням декларанта.

Метод визначення митної вартості за ціною договору (контракту) про товари, які імпортуються (вартість операції), є основним методом. При визначенні митної вартості цим методом за основу беруть ціну товару, який безпосередньо ввозиться. До ціни, яку було фактично сплачено або яка підлягає сплаті за оцінювані товари, додають подальші витрати, якщо їх не включено до ціни. Перелік таких витрат визначений частиною десятою ст. 58 МКУ.

Порядок включення до ціни товару суми роялті та ліцензійних платежів здійснюється відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 446 від 21.05.12 «Про затвердження Порядку включення суми роялті та інших ліцензійних платежів до ціни, що фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, під час визначення їх митної вартості».

Крім того, до митної вартості товарів не включаються витрати, зазначені в частині одинадцятій ст. 58 МКУ, якщо їх виділено з ціни товарів. Перелік причин, за яких основний метод не може бути застосований, є виключним і визначений у цій самій статті.

Якщо неможливо визначити митну вартість основним методом, застосовують другорядні методи. Кожний наступний метод використовують ли-

ше у разі, якщо митну вартість товарів не можна визначити шляхом застосування попереднього методу.

При застосуванні методу визначення митної вартості за ціною договору про ідентичні або подібні товари за основу беруть прийняту митним органом вартість операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами відповідно.

При цьому під ідентичними розуміють товари, однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами, у тому числі за такими, як фізичні характеристики, якість і репутація на ринку, країна виробництва, виробник. Під подібними (аналогічними) розуміють товари, які хоча й не однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами, але мають схожі з ними характеристики і складаються зі схожих компонентів, завдяки чому ті й інші виконують однакові функції та вважаються комерційно взаємозамінними.

У випадках, встановлених частинами п'ятою і шостою ст. 59 і 60 МКУ, вартість операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами коригується з урахуванням відповідних розбіжностей.

При застосуванні методу визначення митної вартості на основі віднімання вартості за основу беруть ціну одиниці товару, за якою оцінювані або ідентичні чи подібні імпортовані товари продаються на внутрішньому ринку України, скориговану відповідним чином на витрати, понесені в Україні. Перелік таких витрат визначений частиною другою статті 62 МКУ.

Для розрахунку митної вартості товарів на основі методу додавання вартості (обчислена вартість) за основу беруть надану виробником товарів, що оцінюються, або від його імені інформацію про їхню вартість, яка має складатися із сум, визначених частиною першою статті 63 МКУ.

Резервний метод застосовують лише тоді, коли не можна застосувати перші п'ять методів. Митна вартість, визначена за резервним методом, повинна щонайбільшою мірою ґрунтуватись на раніше визначених (визначених) митними органами митних вартостях. При цьому встановлено жорсткі обмеження щодо цього методу – для митного оцінювання не можна використовувати довільні, фіктивні, мінімальні вартості тощо.

Декларант або уповноважена ним особа зобов'язані подавати митному органу достовірні відомості про митну вартість, які повинні базуватись на об'єктивних, документально підтверджених даних, які можна обчислити.

Контроль правильності визначення митної вартості товарів проводиться митним органом, що здійснює митне оформлення товарів згідно зі статтею 54 МКУ.

Декларацію митної вартості подають у випадках:

1) якщо до ціни, яку було фактично сплачено або яка підлягає сплаті за оцінювані товари, додано витрати, зазначені у частині десятій статті 58 цього Кодексу, і якщо їх не було включено до ціни;

2) якщо з ціни, яку було фактично сплачено або яка підлягає сплаті за оцінювані товари, виділено витрати, зазначені у частині одинадцятій статті 58 цього Кодексу;

3) якщо покупець і продавець пов'язані між собою.

В інших випадках декларацію митної вартості подають за власним бажанням декларант або уповноважена ним особа.

Декларацію митної вартості не подають, у тому числі у випадках, передбачених частиною шостою цієї статті, у разі декларування партій товарів, митна вартість яких не перевищує 5000 євро.

У декларації митної вартості наводять відомості про метод визначення митної вартості товарів, числове значення митної вартості товарів та її складових, умови зовнішньоекономічного договору, що стосуються визначення митної вартості товарів, та надані документи, які підтверджують зазначене.

Митний орган має право упевнитися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа або розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості.

Перелік документів, які підтверджують заявлену митну вартість товарів, визначений частиною другою статті 53 МКУ.

У разі якщо документи, зазначені у частині другій цієї статті, містять розбіжності, наявні ознаки підроблення або не містять усіх даних відповідно до вибраного декларантом методу визначення митної вартості, декларант або уповноважена ним особа на письмову вимогу митного органу зобов'язані протягом 10 календарних днів надати (за наявності) додаткові документи.

У разі якщо митний орган має обґрунтовані підстави вважати, що існуючий взаємозв'язок між продавцем і покупцем вплинув на заявлену декларантом митну вартість, декларант або уповноважена ним особа на вимогу митного органу подає (за наявності) документи, встановлені частиною четвертою ст. 53 МКУ.

За результатами здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів митний орган визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість чи приймає рішення про її коригування відповідно до положень статті 55 МКУ. Рішення про коригування заявленої митної вартості товарів приймає митний орган виключно у випадках, якщо встановлено, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість, в тому числі неправильно визначено митну вартість товарів, а також у разі:

1) неправильно проведеного декларантом розрахунку митної вартості;

2) неподання основних документів, які підтверджують відомості про заявлену митну вартість товарів;

3) невідповідності вибраного декларантом або уповноваженою ним особою методу визначення митної вартості товару умовам, наведеним у главі 9 МКУ;

4) надходження до митного органу документально підтвердженої офіційної інформації митних органів інших країн про недостовірність заявленої митної вартості.

У випадку незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування заявленої митної вартості товарів або неможливості надати додаткові документи, які затребував митний орган, за зверненням декларанта або уповноваженої ним особи митний орган випускає товари, що декларуються, у вільний обіг за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю цих товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та забезпечення сплати різниці між сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною митним органом, шляхом надання гарантій відповідно до розділу X МКУ. Строк дії таких гарантій не може перевищувати 90 календарних днів з дня випуску товарів.

3. Митні режими

Митні режими мають складну правову природу й поєднують елементи адміністративно-правового та фінансово-правового регулювання.

Зараз в Україні діє 14 видів митних режимів, які можна поділити на п'ять груп.

До першої групи належать режими, які використовуються під час здійснення основного обсягу зовнішньоторговельних операцій, пов'язаних з продажем українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності товарів до інших країн і закупівлею товарів для потреб вітчизняного виробника (експорт, реекспорт, імпорт, реімпорт, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення).

До другої групи зазвичай відносять митні режими, при яких переміщення товарів через кордон поєднується зі здійсненням митними органами конкретних операцій в інтересах відповідних організацій або осіб з наданням для них певних послуг (режими митного складу, магазин безмитної торгівлі).

До третьої групи слід зарахувати митні режими, у межах яких товари переміщуються через кордон у зв'язку з їх переробленням в іншій країні (перероблення на митній території, за межами митної території).

Четверта група об'єднує режими, які використовуються під час припинення зовнішньоекономічних операцій (відмова на користь держави, знищення або руйнування).

До п'ятої групи належать режими, зміст яких зводиться до того, що ввезення іноземних товарів відбувається без сплати митних податків, а також без застосування до цих товарів заходів нетарифного регулювання (режими транзиту, спеціальної митної зони).

Декларант має право вибрати митний режим, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму та у відповідному порядку. Декларант має право змінити митний режим, у який поміщено товари, на інший, за умови дотримання заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, встановлених відповідно до закону для товарів, що поміщуються у такий інший митний режим.

Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей, передбачених Митним кодексом України. За митним статусом товари, що поміщуються у митний режим, поділяються на українські та іноземні.

З метою застосування законодавства України з питань державної митної справи та згідно зі ст. 70 МКУ запроваджуються такі митні режими.

Імпорт (випуск для вільного обігу) – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання всіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України.

Реімпорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що було вивезено або оформлено для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Суми вивізного мита, сплачені при експорті цих товарів, повертаються. Ввізне мито, ПДВ і акцизний податок (крім випадку експорту) не справляються.

Експорт (остаточне вивезення) – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення.

Реекспорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що було раніше ввезено на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Ввізне мито, сплачене при імпорті товарів, повертається на імпортовані товари. ПДВ нараховується за нульовою ставкою (відшкодовується) на вартість імпортованих товарів.

Транзит – це митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним конт-

ролем між двома митними органами України або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів і без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тимчасове ввезення – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності й підлягають реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу внаслідок їх використання.

У митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митом поміщуються виключно товари, зазначені в Додатках В.1 – В.9, С і D до Конвенції про тимчасове ввезення, і транспортні засоби комерційного призначення, які використовуються для переміщення товарів і пасажирів через митний кордон України. Всі інші товари (за винятком підакцизних), не зазначені у Додатках В.1 – В.9, С, D до Конвенції про тимчасове ввезення, або такі, що не відповідають вимогам зазначених Додатків, можуть розміщуватись у митний режим тимчасового ввезення з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами.

Тимчасове вивезення – це митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності й підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу внаслідок їх використання.

Митний склад – це митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Вільна митна зона – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання.

Безмитна торгівля – це митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних і водних транспор-

тних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі видів контролю, зазначених у частині першій статті 319 МКУ.

Перероблення на митній території – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробленню без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності за умови подальшого реекспорту продуктів перероблення.

Поміщення товарів у митний режим перероблення на митній території здійснюється з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами. МКУ передбачено застосування заходів гарантування до товарів, що ввозяться на митну територію України з метою перероблення, визначених Кабінетом Міністрів України (при обґрунтованості причин). Однак на сьогодні такий перелік не визначено, відповідно заходи гарантування не застосовуються.

Перероблення за межами митної території – це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробленню за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності за умови повернення цих товарів або продуктів їх перероблення на митну територію України у митному режимі імпорту.

До товарів, які було поміщено у митний режим перероблення за межами митної території за умов їх повертання на митну територію України, застосовується повне звільнення від оподаткування митними платежами у таких випадках:

- якщо вони повертаються у тому ж стані, в якому їх було вивезено за межі митної території України
- якщо вони повертаються у відремонтованому вигляді, і такий ремонт проведено у межах гарантійних зобов'язань.

В інших випадках застосовується часткове звільнення від оподаткування, а сплаті підлягає додатна різниця між сумами податків з готової продукції і сировини, що вивозилась.

Знищення або руйнування – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищують або руйнують до стану, коли виключається можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Відмова на користь держави – це митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь.

4. Правове регулювання порядку переміщення й пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення та відповідні митні формальності

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється засобами авіаційного, водного, автомобільного, залізничного, трубопровідного транспорту та лініями електропередачі.

Під змішаним (комбінованим) перевезенням розуміють міжнародне перевезення вантажів щонайменш двома різними видами транспорту відповідно до договору змішаного (комбінованого) перевезення з місця в одній країні, де вантажі переходять у відання оператора такого перевезення, до певного місця доставки в іншій країні.

Залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються:

- 1) у вантажних відправленнях;
- 2) супроводжуваному багажі;
- 3) несупроводжуваному багажі;
- 4) ручній поклажі;
- 5) міжнародних поштових відправленнях;
- 6) міжнародних експрес-відправленнях.

Транспортні засоби, якими переміщуються громадяни і товари через митний кордон України, підлягають митному контролю та митному оформленню. Митні процедури, що здійснюються під час митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, якими переміщуються громадяни і товари через митний кордон України, мають уніфікований характер і не залежать від країни реєстрації або країни-власника транспортного засобу, країни, з якої прибув цей транспортний засіб, або країни, куди він прямує, крім випадків, передбачених міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку, та відповідними міжнародними актами, в частині застосування санкцій та обмежень у торгівлі з окремими країнами.

Митний контроль за міжнародними перевезеннями товарів здійснює митний орган у взаємодії з іншими відповідними контрольними службами за спільними технологічними схемами з визначенням часу та послідовності виконання кожною службою своїх безпосередніх обов'язків. Розклад руху транспортних засобів через митний кордон України затверджує центральний орган виконавчої влади в галузі транспорту за погодженням зі спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України.

Технологічні схеми затверджують керівники митних органів за погодженням з керівниками відповідних органів охорони державного кордону

України, центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту та інших відповідних контрольних служб.

З метою прискорення здійснення митних процедур під час переміщення транспортних засобів через митний кордон України працівники водного, повітряного, автомобільного та залізничного транспорту допомагають посадовим особам митних органів у виконанні ними своїх службових обов'язків.

Адміністрація морських і річкових портів, міжнародних аеропортів, прикордонних залізничних станцій на договірних засадах забезпечує митні органи необхідними службовими приміщеннями, обладнанням, засобами зв'язку та створює належні умови для здійснення ними митних процедур. Перелік приміщень та вимоги до них визначають спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи і центральний орган виконавчої влади в галузі транспорту України відповідно до обсягу та характеру міжнародних перевезень.

Як приклад розглянемо порядок здійснення митних формальностей на морському та річковому транспорті, передбачений главою 30 МКУ.

Судно закордонного плавання протягом усього часу стоянки в порту перебуває під митним контролем. Митний орган має право в цей період здійснювати огляд і переогляд судна, пломбувати й опечатувати його окремістюми і приміщення, де розміщено товари, підстав для ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України або транзит через територію України яких немає.

Залежновідводотоннажності й призначення суден закордонного плавання їх митне оформлення проводиться у строк, який визначають керівник митного органу за погодженням з керівником відповідного органу охорони державного кордону України та інші контрольні служби. Цією ж статтею передбачено, що митне оформлення суден закордонного плавання здійснюється цілодобово у такій черговості:

- 1) аварійні судна;
- 2) пасажирські судна;
- 3) вантажно-пасажирські судна;
- 4) лінійні судна;
- 5) танкерні судна;
- 6) інші судна у порядку їх прибуття.

Як і в попередній редакції Митного кодексу України, місцем здійснення митного контролю на морському і річковому транспорті є зони митного контролю на територіях морських і річкових портів, а також акваторії портів, відкритих для міжнародних перевезень. Якщо судно закордонного плавання внаслідок аварії, стихійного лиха або інших обставин, що мають характер непереборної сили, не в змозі досягти одного з місць здійснення митного контролю на митній території України, вивантаження з нього товарів допускається у місцях, де немає митних органів. У таких випадках капітан судна

повинен вжити всіх необхідних заходів для забезпечення зберігання цих товарів і пред'явлення їх найближчому митному органу.

У статті 210 МКУ регламентовано порядок здійснення митного контролю за вантажними операціями у водному сполученні.

Вивантаження товарів з суден закордонного плавання та навантаження товарів на зазначені судна здійснюються з дозволу митного органу та під його контролем згідно з документами, передбаченими статтею 335 МКУ. Дозвіл надається невідкладно після перевірки поданих документів і встановлення їх відповідності вимогам цього Кодексу.

У разі відмови у наданні дозволу митний орган зобов'язаний невідкладно, письмово або в електронній формі, повідомити власника товарів або уповноважену ним особу про причини і підстави такої відмови. Водночас ця стаття чинного МКУ містить декілька новацій порівняно з Митним кодексом України 2002 року щодо здійснення митного контролю за вантажними операціями в портах, які суттєво їх спрощують і вдосконалюють, а саме:

1. Товари, вивантажені з судна в зону митного контролю на території морського, річкового порту, для митних цілей вважаються такими, що перебувають на складі тимчасового зберігання. При цьому договір про зберігання товарів не потрібний.

2. У разі втрати товарів, що перебувають у зоні митного контролю на території морського, річкового порту (крім природних втрат за нормальних умов зберігання), або видачі їх без дозволу митного органу обов'язок зі сплати митних платежів, установлених законом на імпорт цих товарів, покладається на адміністрацію порту.

3. Вивезення за межі митної території України товарів, вивантажених з судна закордонного плавання на тимчасове зберігання у разі транзиту в межах одного пункту пропуску, а також у разі відмови у пропуску товарів через митний кордон України або у разі визнання товарів такими, що ввезено помилково, здійснює перевізник, і окремого дозволу на це від митного органу не потребується. Здійснювати будь-які інші операції з такими товарами без дозволу митного органу забороняється.

4. З метою надання митним органам можливості оцінити ризики при ввезенні товарів на митну територію України морськими (річковими) суднами перевізник може відіслати митному органу відомості щодо цих товарів в електронному вигляді у форматі міжнародних стандартів обміну електронною інформацією.

Відповідно до ст. 212 МКУ митне оформлення рибної продукції, виробленої українськими суднами у межах Азово-Чорноморського басейну, здійснюється без складання митої декларації. Заявлена продукція оподатковується відповідно до Податкового кодексу України та МКУ.

Слід зазначити, що в новому МКУ велика увага також приділяється каботажним перевезенням товарів (глава 17 МКУ "Транзит").

У статті 97 МКУ наведено визначення поняття каботажу: "Під каботажем розуміється перевезення українських та іноземних товарів шляхом завантаження їх на морське (річкове) судно в одному пункті на митній території України і транспортування в інший пункт на території України, де здійснюватиметься їх вивантаження".

При цьому товари, ввезені на митну територію України морським (річковим) судном, допускаються до каботажного перевезення між митними органами або в межах одного митного органу після їх перевантаження на інше морське (річкове) судно, що ходить під прапором України, або, за умови отримання на це дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, на іноземне судно.

Товари з моменту пред'явлення їх митному органу до поміщення їх у відповідний митний режим можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем. Тимчасове зберігання товарів під митним контролем здійснюється на складах тимчасового зберігання.

Товари гуманітарної допомоги для їх тимчасового зберігання з дозволу відповідного митного органу можуть розміщуватися на складах організацій-отримувачів гуманітарної допомоги.

При цьому керівник організації-отримувача гуманітарної допомоги забезпечує ведення обліку товарів, що розміщуються на складі цієї організації та випускаються з нього, в порядку, передбаченому для складів тимчасового зберігання, та щоквартальне подання митному органу звіту про рух товарів на складі за формою, встановлено центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів. Митний орган має право вимагати подання позачергового звіту.

На складах тимчасового зберігання утворюються постійні, а на складах організацій-отримувачів гуманітарної допомоги – тимчасові (для тимчасового зберігання на них під митним контролем товарів гуманітарної допомоги) зони митного контролю.

Власник товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, або уповноважена ним особа з дозволу митного органу можуть проводити з цими товарами такі операції:

1) прості складські операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів: переміщення товарів у межах складу з метою раціонального розміщення, чищення, провітрювання, створення оптимального температурного режиму зберігання, сушіння (у тому числі із створенням потоку тепла), захист від корозії, боротьба із шкідниками, інвентаризація;

2) огляд і вимірювання;

3) усунення пошкодження упаковки;

4) взяття проб і зразків;

5) підготовка товарів до продажу (відчуження) і транспортування: сортування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження та інші подібні операції.

Загальний строк тимчасового зберігання товарів під митним контролем становить 90 календарних днів.

Товари, транспортні засоби комерційного призначення, що зберігаються на складах митних органів, за якими власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення строків зберігання, встановлених цим Кодексом, підлягають реалізації, а у випадках, передбачених законодавством, – безоплатній передачі у володіння й користування або переробленню, утилізації чи знищенню, про що відповідний митний орган повідомляє власника зазначених товарів, транспортних засобів комерційного призначення або уповноважену ним особу не пізніше ніж за 15 днів до закінчення строків їх зберігання.

5. Митне оформлення

Метою митного оформлення є забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі й транзиту через її територію товарів.

Порядок виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення визначає центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування й реалізує державну політику у сфері фінансів.

Митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом робочого часу, встановленого для цих органів. Відповідно до міжнародних договорів, укладених відповідно до закону, митне оформлення у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється цілодобово.

Митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через територію України в митному режимі транзиту, здійснює митний орган, у зоні діяльності якого починається транзитне переміщення. Місця митного оформлення товарів, що переміщуються трубопроводами й лініями електропередачі, визначає центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування й реалізує державну політику у сфері фінансів.

За письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи митні формальності можуть виконувати митні органи поза місцем розташування цих органів, а також поза робочим часом, установленим для них, на умовах, визначених МКУ. Форму письмового звернення визначає центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування й реалізує державну політику у сфері фінансів.

За рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування й реалізує державну політику у сфері фінансів, митне оформлення підакцизних товарів, природного газу, товарів, які відповідно до законодавства підлягають клеймуванню державним пробірним клеймом, а також лікарських засобів можуть здійснювати спеціально визначені для цього митні органи.

Митне оформлення розпочинається з моменту подання митному органу декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення, а в разі електронного декларування – з моменту отримання митним органом від декларанта або уповноваженої ним особи електронної митної декларації або електронного документа, який відповідно до законодавства замінює митну декларацію.

Митне оформлення завершується протягом чотирьох робочих годин з моменту пред'явлення митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що підлягають митному оформленню (якщо згідно з МКУ товари, транспортні засоби комерційного призначення підлягають пред'явленню), подання митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, та всіх необхідних документів і відомостей, передбачених законодавством. Митне оформлення вважається завершеним після виконання всіх митних формальностей, визначених МКУ відповідно до заявленого митного режиму, що засвідчується митним органом шляхом проставлення відповідних митних забезпечень (у тому числі за допомогою інформаційних технологій), інших відміток на митній декларації або документі, який відповідно до законодавства її замінює, а також на товаросупровідних і товарно-транспортних документах у разі їх подання на паперовому носії.

Декларанти або уповноважені ними особи можуть бути присутніми під час митного оформлення товарів, які пред'являються ними для такого оформлення.

Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом учинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. При застосуванні письмової форми декларування можуть використовуватися як електронні документи, так і документи на паперовому носії.

Електронне декларування здійснюється з використанням електронної митної декларації, засвідченої електронним цифровим підписом, та інших електронних документів або їхніх реквізитів у встановлених законом випадках.

Митна декларація та інші документи, подання яких митним органам передбачено МКУ, оформлені на паперовому носії та у вигляді електронних документів, мають однакову юридичну силу.

Існують митні декларації, заповнені у звичайному порядку, попередня митна декларація, тимчасова митна декларація та додаткова декларація.

Під митною декларацією, заповненою у звичайному порядку, розуміють митну декларацію, що містить обсяг відомостей (даних), достатній для завершення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у заявленій митний режим.

Попередню митну декларацію подають до ввезення в Україну товарів, транспортних засобів комерційного призначення (у тому числі з метою транзиту) або після їх ввезення, якщо ці товари, транспортні засоби перебувають на території пункту пропуску через державний кордон України.

Якщо декларант (або уповноважена ним особа) не має точних відомостей про характеристики товарів, необхідних для заповнення митної декларації у звичайному порядку, і може подати митному органу тимчасову митну декларацію на такі товари за умови, що вона містить дані, достатні для поміщення їх у заявленій митний режим, та під зобов'язання про подання додаткової декларації у строк не більше 45 днів з дати оформлення тимчасової митної декларації.

У разі подання відповідно до статей 259 і 260 МКУ попередньої, тимчасової або періодичної митної декларації декларант або уповноважена ним особа повинні протягом строків, визначених відповідно до МКУ, подати митному органу додаткову декларацію, яка містить точні відомості про товари, задекларовані за попередньою, тимчасовою або періодичною митною декларацією, що подавалися б у разі декларування цих товарів за митною декларацією, заповненою у звичайному порядку.

Митну декларацію подають митному органу, який здійснює митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, протягом 10 робочих днів з дати доставки цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу.

У разі відмови у прийнятті митної декларації або в митному оформленні товарів, у тому числі у зв'язку з прийняттям митним органом рішення про коригування митної вартості товарів нову митну декларацію подають митному органу, який здійснює митне оформлення товарів, не пізніше 10 робочих днів з дати такої відмови, якщо товари протягом зазначеного часу не розміщено на складі тимчасового зберігання або на складі митного органу.

Декларантами мають право бути:

1) при переміщенні товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України або при зміні митного режиму щодо товарів на підставі зовнішньоекономічного договору, укладеного резидентом, – резидент, яким або від імені якого укладено цей договір;

2) в інших випадках – особа, яка відповідно до законодавства України має право вчиняти щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення юридично значущі дії від свого імені.

Розглянемо права і обов'язки декларанта. Декларант зобов'язаний:

- 1) здійснити декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до порядку, встановленого МКУ;
- 2) на вимогу митного органу пред'явити товари, транспортні засоби комерційного призначення для митного контролю і митного оформлення;
- 3) надати митному органу передбачені законодавством документи і відомості, необхідні для виконання митних формальностей;
- 4) у випадках, визначених МКУ і Податковим кодексом України, сплатити митні платежі або забезпечити їх сплату відповідно до розділу X МКУ;
- 5) у випадках, визначених МКУ та іншими законами України, сплатити інші платежі, контроль за справлянням яких покладено на митні органи.

Декларант має право з дозволу митного органу здійснювати фізичний огляд товарів з метою перевірки їх відповідності опису (відомостям), зазначеному у товаросупровідних документах, брати проби та зразки товарів; вимагати від митного органу випуску товарів за умови забезпечення сплати митних платежів відповідно до розділу X МКУ.

Допущення у митній декларації помилок, які не призвели до неправомірного звільнення від сплати митних платежів або зменшення їхньогорозміру, до незабезпечення дотримання заходів тарифного та/або нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, не тягне за собою застосування санкцій, передбачених МКУ та іншими законодавчими актами України.

6. Митні платежі

Основу системи митного оподаткування становлять митні платежі, під якими розуміють ті види податків і зборів, які нараховуються у встановленому порядку при переміщенні через митний кордон країни товарів та інших предметів під контролем митних служб. Ця дефініція дає можливість чітко визначити не тільки об'єкти оподаткування (товари, предмети), але й суб'єкти системи митного оподаткування, до яких крім держави та митних органів належать безпосередні платники податків і зборів, тобто юридичні та фізичні особи, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. При цьому слід акцентувати увагу на характерній особливості митних платежів, а саме на односторонньому русі вартості від юридичних і фізичних осіб до держави.

Отже, критерієм визначення митних платежів є не тільки об'єкт оподаткування, але й суб'єкт, тобто ті органи системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які виконують контролюючі функції з нарахування або сплати цього виду платежів.

Слід зауважити, що митне оформлення і пропуск товарів через митний кордон можуть здійснюватися лише після сплати належних платежів або

за умов надання митним органом у встановленому порядку відстрочення їх сплати.

Серед великого спектра функціональних завдань, які виконують митні платежі, головними є такі:

- фіскальні, тобто митні платежі є джерелом поповнення бюджету країни;
- захисні, спрямовані на захист і розвиток національного виробництва;
- регулятивні, які формують не тільки обсяг і структуру експорту та імпорту, але й обсяги споживання товарів у країні та структуру економіки в цілому.

На етапі трансформування економічних відносин домінує захисна функція митних платежів, але в міру формування ринкової моделі господарювання митні платежі стають важливим фінансовим інструментом регулювання економіки.

Митні платежі є податками на споживання, оскільки сума коштів, яка сплачується під час ввезення товарів на митну територію України, потім включається імпортером у ціну, за якою відбувається їх продаж на території України, тобто сплачується споживачами під час здійснення операцій з придбання ними таких товарів для власного споживання.

У зв'язку з тим, що митні платежі крім фіскальної та регулятивної дії мають ще й побічні, зовнішні для фіску соціальні наслідки, їх доцільно розглядати не тільки як економічну, але й як суспільно-соціальну категорію.

На думку авторів, суспільна ціна митних платежів визначається втраченою часткою добробуту конкретними платниками цих платежів з переміщенням зазначеної частки через бюджет до всього населення держави.

Основні платежі, які нараховують митні органи, можна поділити на декілька груп:

- платежі, які пов'язані з нарахуванням митного тарифу;
- різні види митних зборів;
- непрямі податки, що нараховуються під час здійснення експортно-імпортних операцій (акцизний збір, податок на додану вартість);
- платежі за видачу ліцензій на здійснення діяльності у сфері митно-тарифних відносин;
- платежі, пов'язані з проблемами порушення митного законодавства.

Митні платежі встановлюються найвищими органами державної влади і тому за рівнем запровадження належать до загальнодержавних податків, тобто правила їх стягнення та розміри ставок є єдиними на всій території країни незалежно від форм власності, організації господарської діяльності й територіального розташування.

Мито – це загальнодержавний податок, установлений Податковим кодексом України та МКУ, який нараховується та сплачується відповідно до МКУ, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі види мита, як ввізне мито (встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України), вивізне мито (встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України), сезонне мито (може встановлюватися на окремі товари законом на строк не менше 60 і не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита) та особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне.

Спеціальне мито встановлюється як засіб захисту національного товаровиробника, у разі якщо товари ввозяться на митну територію України в обсягах та/або за таких умов, що їх ввезення заподіює або створює загрозу заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику; як заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

Антидемпінгове мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Платниками мита є:

1) особа, яка ввозить товари на митну територію України або вивозить товари з митної території України у порядку та на умовах, установлених МКУ;

2) особа, на адресу якої надходять товари, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових або експрес-відправленнях, несупроводжуваному багажі, вантажних відправленнях;

3) особа, на яку покладено обов'язок дотримання вимог митних режимів, які передбачають звільнення від оподаткування митом, у разі порушення таких вимог;

4) особа, яка використовує товари, митне оформлення яких було здійснено з умовним звільненням від оподаткування, не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям такого звільнення згідно з МКУ, іншими законами України, а також будь-які інші особи, які безпідставно використовують звільнення від оподаткування митом (податкову пільгу);

5) особа, яка реалізує або передає у володіння, користування або розпорядження товари, які було випущено у вільний обіг на митній території України із звільненням від оподаткування митними платежами, до закінчення строку, визначеного законом;

б) особа, яка реалізує товари, транспортні засоби відповідно до статті 243 МКУ.

В Україні застосовуються такі види ставок мита:

- адвалорна – у відсотках до встановленої статтею 279 МКУ бази оподаткування;
- специфічна – у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування, встановлену статтею 279 МКУ;
- комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита.

У разі несплати або неповної сплати митних платежів у встановлений строк такі платежі стягуються в порядку та строки, визначені Податковим кодексом України. За наявності обставин, що свідчать про існування загрози виникнення або накопичення податкового боргу, і доказів існування таких обставин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, на підставі письмової заяви платника податків центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, або визначений ним митний орган згідно із Податковим кодексом України може відстрочити або розстрочити сплату митних платежів.

Порядок надання розстрочення і відстрочення сплати митних платежів затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів.

Митний кодекс України зразка 2012 року визначає нові особливості в адмініструванні митних платежів:

- іноземні інвестиції звільнятимуться від сплати мита без надання під час митного оформлення простого векселя;
- в митних режимах перероблення на митній території України та за її межами давальницький вексель не застосовуватиметься;
- встановлено строки сплати, порядок і випадки повернення помилково та/або надміру сплачених сум митних платежів.

Визначено на законодавчому рівні порядок і способи забезпечення митних платежів:

- фінансові гарантії;
- перевезення на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції МДП) 1975 року;
- перевезення на умовах Конвенції про тимчасове ввезення із застосуванням книжки (карнету) А.Т.А.

Фінансову гарантію видає гарант і надає митним органам особа, відповідальна за сплату митних платежів, або будь-яка іншою особою на користь особи, відповідальної за сплату митних платежів. Фінансова гарантія як забезпечення сплати митних платежів не надається, якщо сума митних платежів, що підлягають сплаті, не перевищує суми, еквівалентної 1000 євро.

Розмір фінансової гарантії визначає митний орган виходячи з суми митних платежів, що підлягає сплаті у разі випуску товарів для вільного обігу на митній території України або вивезення товарів за межі цієї території у митному режимі експорту.

Фінансові гарантії можна класифікувати таким чином:

1) за формами:

- документ, виданий гарантом;
- грошова застава;

2) за видами:

- індивідуальна (одноразова);
- багаторазова;
- генеральна.

Оскільки фінансові гарантії надає гарант, то ним може бути:

- банківська установа, яка надає гарантії безпосередньо або може застосовувати їх як фінансове забезпечення гарантій, що надаються митним органам незалежними фінансовими посередниками;

- незалежний фінансовий посередник – юридична особа, створена у формі повного або командитного товариства.

Розглянемо інші способи забезпечення сплати митних платежів.

Гарантування на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції МДП) 1975 року як захід гарантування доставки товарів (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів), що перебувають під митним контролем, до митного органу призначення застосовується за умови, що товари під час перевезення перетинають митний кордон України, а їх перевезення на всьому маршруті або на його частині здійснюється автомобільним транспортом.

Якщо сума митних платежів перевищує суму гарантії за Конвенцією МДП, застосовуються інші форми забезпечення сплати митних платежів, передбачені МКУ.

Під час перевезення товарів на умовах Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 рік) застосовується книжка (карнет) А.Т.А.– уніфікований міжнародний митний документ, що використовується як митна декларація для митного оформлення товарів та є гарантійним документом про сплату митних платежів.

7. Митний контроль. Контроль за окремими видами діяльності підприємств

Митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України. Митний контроль здійснюють виключно митні органи відповідно до МКУ та інших законів України.

Митний контроль передбачає виконання митними органами мінімуму митних формальностей, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи.

Митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

З метою підвищення ефективності митного контролю митні органи взаємодіють з учасниками зовнішньоекономічної діяльності, уповноваженими економічними операторами, іншими особами, діяльність яких пов'язана із здійсненням зовнішньої торгівлі, та з їхніми професійними об'єднаннями (асоціаціями).

Товари, що переміщуються через митний кордон України, крім митного контролю можуть підлягати державному санітарно-епідеміологічному, ветеринарно-санітарному, фітосанітарному, екологічному і радіологічному контролю. У пунктах пропуску через державний кордон України зазначені види державного контролю (крім радіологічного) здійснюють митні органи у формі попереднього документального контролю на підставі інформації, отриманої від державних органів, уповноважених на здійснення цих видів контролю, з використанням засобів інформаційних технологій. Митні органи взаємодіють з державними органами, уповноваженими на здійснення зазначених видів контролю, координують роботу з їх здійснення у пунктах пропуску через державний кордон і в зонах митного контролю (ЗМК) на митній території України в порядку, встановленому МКУ та іншими законами України.

Митний контроль здійснюють безпосередньо посадові особи митних органів шляхом:

1) перевірки документів і відомостей, які відповідно до статті 335 МКУ надаються митним органам під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;

2) митного огляду (огляду й переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду й переогляду ручної поклажі й багажу, особистого огляду громадян);

3) обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України;

4) усного опитування громадян і посадових осіб підприємств;

5) огляду територій і приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, або провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено на митні органи;

6) перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем;

7) проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;

8) посилення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу.

Випадки звільнення від окремих форм митного контролю встановлюються МКУ, іншими законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Незастосування окремих форм митного контролю не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України.

Митному огляду не підлягають ручна поклажа і супроводжуваний багаж Президента України, Голови Верховної Ради України, народних депутатів України, прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Голови та суддів Верховного Суду України, Голови та суддів Конституційного Суду України, міністра закордонних справ України, Генерального прокурора України та членів їхніх сімей, які прямують разом з ними. Митному огляду не підлягають засоби залізничного і повітряного транспорту, які перевозять офіційні державні делегації. Підставою для звільнення транспортного засобу від митного огляду є подання митному органу офіційного повідомлення Міністерства закордонних справ України.

З метою реалізації глави 48 МКУ та забезпечення здійснення митними органами митних формальностей Міністерство фінансів України Наказом № 583 від 22.05.2012 і № 879/21191 від 01.06.2012, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України, затвердило Порядок створення зон митного контролю.

У цьому Порядку визначено механізм створення зон митного контролю, позначення ЗМК, їхніх меж, режим ЗМК, а також осіб, з якими митний орган має узгоджувати створення ЗМК за необхідності.

Головною відмінністю від попереднього Порядку створення ЗМК є спрощення документального оформлення прийнятого митним органом рішення про створення зони. Відтепер Рішення про створення зони митного контролю за формою згідно з додатком Порядку створення ЗМК підписує керівник відповідного митного органу або уповноважена ним особа, після чого його реєструють у Журналі реєстрації рішень про створення ЗМК (раніше митниця видавала відповідний наказ, що потребувало значно більше часу).

Нововведеннями нового Порядку створення ЗМК також є:

- обмеження у часі функціонування зон: у Рішенні про створення ЗМК зазначається строк, на який вона створюється;

- вимоги до розроблення план-схеми, на якому позначаються межі постійної ЗМК: план-схема обов'язково розробляється й додається тільки до Рішення про створення постійної ЗМК, а для тимчасових ЗМК – у випадках, коли неможливо однозначно вказати (описати) межі зони у Рішенні про створення ЗМК;

- вимоги до порядку позначення ЗМК на місцевості: проведення заходів позначення ЗМК покладається на митні органи й здійснюється після підписання Рішення про створення ЗМК, але не пізніше початку виконання митних формальностей; межі ЗМК позначаються знаками прямокутної форми, на синьому фоні яких білим кольором виконано напис українською та англійською мовами відповідно – "Зона митного контролю" і "Customs control zone"; межі ЗМК також можуть позначатися шляхом нанесення зазначеного напису безпосередньо на огорожувальних спорудженнях і стінах будівель, що становлять периметр цієї ЗМК; додатково можуть застосовуватись щити з інформацією щодо її меж, місць перетину митного кордону, переліку осіб, які мають доступ на її територію, засобів її позначення та інших обставин, пов'язаних з її функціонуванням; позначення меж тимчасових ЗМК здійснюється за допомогою тимчасово встановлених знаків, інформаційних стендів та огорожі;

- замість зони одноразового здійснення митного контролю, які раніше створювались на період оперативного вирішення питань митного контролю в межах митної території України, тепер передбачається створення тимчасових ЗМК.

Як і раніше, забезпечення дотримання режиму, законності й правопорядку у ЗМК згідно з МКУ і новим Порядком створення ЗМК здійснюють посадові особи митного органу, у зоні діяльності якого її створено.

Митні органи у межах своїх повноважень мають право застосовувати примусові заходи до порушників режиму зони митного контролю. Слід також пам'ятати, що згідно із статтею 468 МКУ до порушників режиму зони митного контролю, застосовується санкція – попередження або накладення штрафу в розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

З метою забезпечення здійснення митними органами митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, проведення заходів, пов'язаних з виявленням, попередженням і припиненням контрабанди й порушень митних правил, у пунктах пропуску через державний кордон України, на територіях морських і річкових портів, аеропортів, на залізничних станціях і на територіях підприємств, вільних митних зон, митних складів, складів тимчасового зберігання, а також в інших місцях, визначених відповідно до Митного кодексу, створюються зони митного контролю.

Зони митного контролю можуть бути постійними або тимчасовими. Постійними – у випадку регулярного знаходження на їхній території то-

варів, що підлягають митному контролю, тимчасовими – які утворюються на час здійснення митного контролю.

Порядок створення зон митного контролю визначає Міністерство фінансів України.

До видів діяльності, контроль за провадженням яких здійснюють митні органи, належать:

- митна брокерська діяльність;
- відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі;
- відкриття та експлуатація митного складу;
- відкриття та експлуатація вільної митної зони комерційного або сервісного типу;
- відкриття та експлуатація складу тимчасового зберігання;
- відкриття та експлуатація вантажного митного комплексу.

На здійснення митної брокерської діяльності видаються ліцензії, на провадження видів діяльності, зазначених в інших пунктах, – дозволи. Підприємства, які отримали такі дозволи, включаються до відповідних реєстрів, які веде центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Дозвіл на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі надає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, разом із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону.

Дозволи на провадження інших видів діяльності надають митниці, в зонах діяльності яких розташовано відповідні території, приміщення, резервуари, холодильні або морозильні камери, криті або відкриті майданчики, які можуть використовуватися під час провадження цих видів діяльності, в порядку, визначеному МКУ, з обов'язковим подальшим повідомленням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

8. Особливості пропуску і оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України громадянами, представництвами іноземних держав, міжнародними організаціями, офіційними особами та зарубіжними дипломатичними представництвами України

Особливості пропуску й оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України громадянами, регулюються розділом XII МКУ.

Зазначаємо, що відповідно до частини першої статті 364 МКУ цей розділ регулює умови й порядок пропуску й оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України громадянами

для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності.

Так, згідно з частиною першою статті 374 товари (за винятком підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 євро, що ввозяться громадянами на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення, та товари (крім підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро і сумарна вага яких не перевищує 50 кг, що ввозяться громадянами на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України, не є об'єктами оподаткування митними платежами.

Зазначена норма застосовується лише у разі, якщо особа, яка ввозить товари на митну територію України, в'їжджає в Україну не частіше одного разу протягом однієї доби.

З метою забезпечення дотримання цієї умови посадові особи органів охорони державного кордону, які здійснюють паспортний контроль у пунктах пропуску через державний кордон України, безпосередньо в процесі здійснення такого контролю інформують посадових осіб митних органів про громадян, які в'їжджають в Україну частіше одного разу протягом однієї доби.

Іншими словами, відповідно до положень цієї статті такі товари підлягають усному декларуванню або шляхом вчинення певних дій.

Згідно з частиною 1 статті 257 МКУ декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю й митного оформлення.

З урахуванням положень статті 366 звільнення від подання письмової митної декларації не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів через митний кордон України.

Громадянин, який переміщує товари через митний кордон України, зобов'язаний при їх декларуванні повідомити митним органам точні відомості про товар, необхідні для здійснення митного контролю й митного оформлення, з метою уникнення порушення митного законодавства й притягнення до адміністративної відповідальності.

Крім того, відповідно до частини 1 статті 318 Митного кодексу України митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.

Таким чином, здійснюючимитні формальності щодо товарів громадян, митні органи повинні ураховувати кількість товарів, вартість і мету їх ввезення. У випадку ввезення громадянами товарів, які за своїми кількісними

показниками не відповідають меті щодо особистих, сімейних потреб, митне оформлення таких товарів здійснюється в порядку, встановленому Митним кодексом та іншими законодавчими актами України для підприємств. Положення розділу XII Кодексу в такому випадку не застосовується.

До особистих речей належать:

- товари особистої гігієни та індивідуальні косметичні засоби у кількості, що забезпечує потреби однієї особи на період поїздки;
- одяг, білизна, взуття, що мають суто особистий характер, призначені виключно для власного користування і мають ознаки таких, що були у користуванні;
- особисті прикраси, у тому числі з дорогоцінних металів і каміння, що мають ознаки таких, що були в користуванні;
- індивідуальне письмове та канцелярське приладдя;
- один фотоапарат, одна кіно-, відеокамера разом з обґрунтованою кількістю фото-, відео-, кіноплівок і додаткового приладдя;
- один переносний проектор та аксесуари до нього разом з обґрунтованою кількістю діапозитивів та/або кіноплівок;
- бінокль;
- переносні музичні інструменти у кількості не більше двох штук;
- один переносний звуковідтворювальний пристрій (у тому числі магнітофон, диктофон, програвач компакт-дисків тощо) з обґрунтованою кількістю плівок, платівок, дисків;
- один переносний радіоприймач;
- стільникові (мобільні) телефони у кількості не більше двох штук, пейджери;
- один переносний телевізор;
- переносні персональні комп'ютери у кількості не більше двох штук і периферійне обладнання та приладдя до них; флеш-карти у кількості не більше трьох штук;
- одна переносна друкарська машина;
- калькулятори, електронні книжки у кількості не більше двох штук;
- індивідуальні вироби медичного призначення для забезпечення життєдіяльності людини та контролю за її станом з ознаками таких, що були в користуванні;
- звичайні та/або прогулянкові дитячі коляски у кількості, що відповідає кількості дітей, які перетинають кордон разом із громадянином, а у разі відсутності дітей – у кількості не більше однієї штуки;
- одна інвалідна коляска на кожного інваліда, який перетинає митний кордон України, а у разі відсутності такої особи – у кількості не більше однієї штуки;
- лікарські засоби, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в порядку та обсягах, визначених Кабінетом Міністрів України;

- годинники у кількості не більше двох штук;
- 0,5 літра туалетної води та/або 100 грамів парфумів;
- спортивне спорядження – велосипед, вудка рибальська, комплект альпіністського спорядження, комплект спорядження для підводного плавання, комплект лиж, комплект тенісних ракеток, дошка для серфінгу, віндсерфінгу, комплект спорядження для гольфу, інше аналогічне спорядження, призначене для використання однією особою;
- спеціальне дитяче харчування для дітей, хворих на фенілкетонурію або інше захворювання, що потребує спеціального харчування, яке не виробляється (не реалізується) в Україні, що переміщується (пересилається) через митний кордон України в порядку та обсягах, визначених Кабінетом Міністрів України;
- інші товари, призначені для забезпечення повсякденних потреб громадянина, перелік і гранична кількість яких визначаються законами України.

Дипломатичні представництва іноземних держав в Україні за умови дотримання встановленого МКУ порядку переміщення товарів через митний кордон України можуть ввозити на митну територію України та вивозити з її митної території товари, призначені для офіційного (службового) користування цих представництв, із звільненням від митного огляду та сплати митних платежів.

Моторні транспортні засоби, призначені для офіційного (службового) користування дипломатичних представництв іноземних держав в Україні, можуть ввозити до представництва на умовах, зазначених у частині першій цієї статті, в кількості, необхідній для забезпечення їх функціонування, але не більше від кількості членів дипломатичного персоналу представництва.

Глава дипломатичного представництва іноземної держави та члени дипломатичного персоналу представництва, члени адміністративно-технічного персоналу дипломатичного представництва іноземної держави, а також члени їхніх сімей, які проживають разом з ними, за умови, що вони не є громадянами України та не проживають в Україні постійно, можуть ввозити в Україну товари, призначені для особистого користування, включаючи предмети початкового облаштування, та вивозити з України товари, призначені для особистого користування, включаючи придбані на митній території України, з дотриманням встановленого ТКУ порядку їх переміщення через митний кордон України та зі звільненням від сплати митних платежів.

Особистий багаж глави дипломатичного представництва іноземної держави, членів дипломатичного персоналу представництва, а також членів їхніх сімей, які проживають разом з ними, звільняється від митного огляду, якщо немає достатніх підстав вважати, що він містить товари, не призначені для особистого користування, або товари, ввезення (вивезен-

ня) яких заборонено законом або регулюється карантинними та іншими спеціальними правилами.

Такий огляд повинен здійснюватися тільки в присутності зазначених у цій статті осіб або їх уповноважених представників і за письмовим розпорядженням керівника відповідного митного органу або особи, яка виконує його обов'язки.

9. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил і провадження у цих справах

Порушення митних правил за своїм характером і змістом є адміністративними правопорушеннями, підстави і порядок притягнення за які регламентується МКУ, а в частині, що не регулюється ним, законодавством України про адміністративні правопорушення.

Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю і митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи МКУ чи іншими законами України і за які МКУ передбачено адміністративну відповідальність.

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені законодавством, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальної відповідальності.

За порушення митних правил накладаються такі адміністративні стягнення:

1) попередження;

2) штраф;

3) конфіскація товарів, транспортних засобів комерційного призначення - безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів - безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за певними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування митного органу.

Попередження і штраф застосовуються тільки як основні адміністративні стягнення за порушення митних правил. Конфіскація товарів, транспортних засобів може застосовуватися як основне і як додаткове адміністративне стягнення. За одне й те саме порушення митних правил можуть накладатися або тільки основне, або основне й додаткове адміністративні стягнення.

Попередження як адміністративне стягнення за порушення митних правил є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому. Попередження виносяться у формі постанови про накладення адміністративного стягнення.

Штраф як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у покладенні на особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за таке правопорушення, обов'язку сплатити до державного бюджету грошові кошти у сумі, яка визначається законодавством залежно від виду й характеру вчиненого правопорушення.

Конфіскація як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у примусовому вилученні товарів, транспортних засобів, зазначених у пункті 3 статті 461 МКУ, і безоплатній передачі їх у власність держави. При цьому моторні транспортні засоби та несамохідні транспортні засоби, що буксируються ними, розглядаються як самостійні об'єкти конфіскації.

Види порушень митних правил, за які встановлено адміністративну відповідальність, визначені МКУ: порушення режиму зони митного контролю; неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю; видача товарів, транспортних засобів без дозволу митного органу або їх втрата; недоставляння до митного органу товарів, транспортних засобів, документів; незупинення транспортного засобу; відправлення транспортного засобу без дозволу митного органу; причалювання до суден, що перебувають під митним контролем; неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їхнього стану, користування й розпорядження ними; вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу; пошкодження або втрата митного забезпечення; порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю; недекларування товарів, транспортних засобів; пересилання через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання; перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів і документів; неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон; неподання митному органу документів і зразків товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи); переміщення товарів через митний кордон України з пору-

шенням прав інтелектуальної власності; порушення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах і здійснення операцій із цими товарами; порушення встановленого порядку знищення (руйнування) товарів; порушення зобов'язання про зворотне вивезення або зворотне ввезення товарів; порушення зобов'язання про транзит; порушення встановленого маршруту переміщення товарів; дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем; дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю; зберігання, перевезення або придбання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю; використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях; дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їхнього розміру.

Завданнями провадження у справах про порушення митних правил є своєчасне, всебічне, повне й об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її з дотриманням вимог закону, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, та запобігання таким правопорушенням.

Провадження у справі про порушення митних правил включає виконання процесуальних дій, зазначених у статті 508 МКУ, розгляд справи, винесення постанови та її перегляд у зв'язку з оскарженням (опротестуванням). Провадження у справі про порушення митних правил вважається розпочатим з моменту складення протоколу про порушення митних правил.

Протокол про порушення митних правил мають право складати:

- посадові особи, які відповідно до посадових інструкцій уповноважені здійснювати митний контроль, митне оформлення і пропуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України і які безпосередньо виявили порушення митних правил;

- посадові особи митних органів, які згідно з посадовими обов'язками мають таке право;

- інші посадові особи, уповноважені керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, або керівником митниці.

Підставами для порушення справи про порушення митних правил є такі:

- безпосереднє виявлення посадовими особами митного органу порушення митних правил;

- офіційні письмові повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від правоохоронних органів, а також органів, що здійснюють види контролю, зазначені у частині першій статті 319 МКУ;

- офіційні письмові повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних і правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Провадження у справі про порушення митних правил здійснюють, крім випадків, передбачених частинами другою і третьою цієї статті, посадові особи митниці, в зоні діяльності якої було вчинено або виявлено таке порушення. Керівник центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, або особа, яка виконує його обов'язки, має право передавати справу про порушення митних правил для здійснення провадження з однієї митниці до іншої. Посадові особи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, можуть здійснювати провадження у будь-якій справі про недотримання митних правил, порушеній будь-яким митним органом України.

У провадженні у справах про порушення митних правил беруть участь:

- особи, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил;
- власники товарів, транспортних засобів, зазначених у пункті 3 статті 461 МКУ (заінтересовані особи);
- представники осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та заінтересованих осіб (законні представники, представники, які діють на підставі довіреності, доручення);
- захисники;
- представники митних органів;
- свідки;
- експерти;
- перекладачі;
- поняті.

Про кожний випадок виявлення порушення митних правил уповноважена посадова особа митного органу, яка виявила таке порушення, невідкладно складає протокол за формою, установлену центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів.

Доказами у справі про порушення митних правил є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку встановлюються наявність або відсутність порушення митних правил, винність особи у його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Такі дані встановлюються:

- 1) протоколом про порушення митних правил, протоколами процесуальних дій, додатками до зазначених протоколів;
- 2) поясненнями свідків;
- 3) поясненнями особи, яка притягується до відповідальності;

4) висновком експерта;

5) іншими документами та інформацією, у тому числі у електронному вигляді, а також товарами – безпосередніми предметами порушення митних правил, товарами із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортними засобами, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

10. Митна служба України

Безпосереднє здійснення державної митної справи покладається на митну службу України.

Митна служба України є складовою частиною системи органів виконавчої влади України і складається з митних органів, митних організацій, а також спеціалізованих навчальних закладів і науково-дослідної установи митної служби України.

Митними органами є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спеціалізовані митні органи, митниці та митні пости.

Призначенням митної служби України є створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення безпеки суспільства, захист митних інтересів України.

Митна служба України виконує такі основні завдання:

- забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання і запобігання невиконанню вимог законодавства України з питань державної митної справи;

- забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань державної митної справи, укладеними відповідно до закону;

- створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України;

- здійснення митного контролю та виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, у тому числі на підставі електронних документів (електронне декларування), за допомогою технічних засобів контролю тощо;

- аналіз та управління ризиками з метою визначення форм і обсягів митного контролю;

- забезпечення справляння митних платежів, контроль правильності обчислення, своєчасності й повноти їх сплати, застосування заходів щодо

їх примусового стягнення у межах повноважень, визначених МКУ, Податковим кодексом України та іншими актами законодавства України;

- застосування передбачених законом заходів митно-тарифного й нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, здійснення контролю за дотриманням усіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності й громадянами встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення окремих видів товарів через митний кордон України; здійснення заходів щодо недопущення переміщення через митний кордон України товарів, на які встановлено заборони та/або обмеження щодо переміщення через митний кордон України, а також товарів, які не відповідають вимогам якості й безпеки;

- здійснення контролю за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;

- сприяння захисту прав інтелектуальної власності, вжиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями прав інтелектуальної власності, які охороняються законом;

- запобігання й протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил на всій митній території України;

- здійснення в межах повноважень, визначених МКУ, контролю за діяльністю підприємств, які надають послуги з декларування товарів, перевезення та зберігання товарів, що переміщуються через митний кордон України або перебувають під митним контролем, та здійснюють інші операції з такими товарами;

- ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;

- ведення митної статистики та обмін даними митної статистики з митними органами інших країн;

- проведення верифікації (встановлення достовірності) сертифікатів про походження товарів з України та видача у випадках, встановлених чинними міжнародними договорами, сертифікатів походження;

- здійснення обміну документами та інформацією (у тому числі електронною) з іншими державними органами;

- впровадження, розвиток і технічне супроводження інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій у державній митній справі, автоматизація митних процедур;

- здійснення міжнародного співробітництва у сфері державної митної справи, залучення зовнішніх ресурсів для забезпечення діяльності митної служби України;

- кінологічне забезпечення діяльності митної служби України;

- управління об'єктами митної інфраструктури, розбудова митного кордону.

Реалізацію державної політики у сфері державної митної справи забезпечують на різних рівнях такі митні органи.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спрямовує, координує та контролює діяльність митниць, митних постів, спеціалізованих митних органів і митних організацій спеціалізованих навчальних закладів і науково-дослідної установи митної служби України, в межах своїх повноважень видає накази, організує та контролює їх виконання. Міжнародна діяльність центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спрямовується і координується Президентом України, Кабінетом Міністрів України та здійснюється за погодженням з Міністерством закордонних справ України.

За дорученням Кабінету Міністрів України центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, може в обсязі наданих відповідно до закону повноважень вести переговори та консультативну роботу, пов'язану з підготовкою міжнародних договорів з питань державної митної справи. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, з метою вдосконалення митного контролю підтримує зв'язки з митними адміністраціями іноземних держав, в установленому законом порядку укладає з ними відповідні міжвідомчі договори. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, представляє Україну у Всесвітній митній організації, інших міжнародних організаціях.

Митниця є митним органом, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митну службу України. Митниця є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного герба України та із своїм найменуванням і діє відповідно до Конституції України, МКУ, інших нормативно-правових актів і на підставі положення, яке затверджується наказом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Митний пост є митним органом, який входить до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митну службу України.

Для виконання окремих завдань, а також сукупності декількох завдань, покладених на митну службу України відповідно до статті 544 МКУ, в ній створюються відповідні спеціалізовані митні органи. У місцях розташування митниць, митних постів у міру необхідності можуть створюватися відокремлені підрозділи та окремі робочі місця спеціалізованих митних органів.

З метою забезпечення діяльності митних органів у митній службі України можуть створюватися митні організації. Митні організації є юридичними особами, мають самостійний баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатки із зображенням

Державного герба України та із своїм найменуванням і діють відповідно до Конституції України, МКУ, інших нормативно-правових актів і на підставі положень (статутів), які затверджуються в порядку, встановленому законодавством.

З метою підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації фахівців з державної митної справи, а також проведення наукових досліджень у сфері забезпечення митних інтересів у митній службі України можуть створюватися спеціалізовані навчальні заклади та науково-дослідна установа.

Розглянемо порядок проходження служби в митних органах.

Служба в митних органах України є державною службою, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я, освітнім рівнем та віком громадян України, пов'язаній зі створенням сприятливих умов для розвитку законної зовнішньоекономічної діяльності, забезпеченням безпеки суспільства та захистом митних інтересів України.

На службу до митних органів та організацій приймаються громадяни України, які досягли 18-річного віку і здатні за своїми діловими та моральними якостями, освітнім рівнем і станом здоров'я виконувати завдання, покладені на митну службу України. З прийняттям на службу може бути встановлено випробування строком від двох до шести місяців. На службу до митних органів, організацій не можуть бути прийняті особи, визнані в установленому порядку недієздатними або обмеженими у дієздатності, особи, які мають судимість за вчинення умисного злочину, а також особи, які протягом року, що передував їх зверненню до митного органу, організації з приводу працевлаштування, притягувалися до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією.

У митній службі України присвоюються такі спеціальні звання відповідно до обійманих посад:

- дійсний державний радник митної служби;
- державний радник митної служби першого рангу;
- державний радник митної служби другого рангу;
- державний радник митної служби третього рангу;
- радник митної служби третього рангу;
- радник митної служби другого рангу;
- радник митної служби третього рангу;
- інспектор митної служби першого рангу;
- інспектор митної служби другого рангу;
- інспектор митної служби третього рангу;
- інспектор митної служби четвертого рангу;
- інспектор митної служби;
- молодший інспектор митної служби.

Окремим категоріям посадових осіб митної служби України, перелік яких установлює Кабінет Міністрів України, надається право під час вико-

нання службових обов'язків зберігати, носити і застосовувати вогнепальну зброю для відбиття групового чи збройного нападу безпосередньо на них або інших осіб, якщо їхньому життю та здоров'ю загрожує небезпека і запобігти їй іншими засобами немає можливості; відбиття групового або збройного нападу на будівлі, склади, інші приміщення митних органів та організацій, навчальних закладів митної служби України; відбиття групового або збройного нападу на будинки, будівлі, споруди, транспортні засоби, що належать митним органам, організаціям, навчальним закладам митної служби України або використовуються ними, на підприємства, установи, організації, в приміщеннях та/або на території яких здійснюється митний контроль, на товари, що перебувають під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення; зупинення транспортного засобу шляхом пошкодження, якщо його водій у зоні митного контролю своїми діями створює загрозу життю і здоров'ю людей; подання сигналу тривоги, виклику допомоги, знешкодження тварини, що загрожує життю і здоров'ю людини.

За наявності обставин, що не дають можливості уникнути застосування вогнепальної зброї, вжиті заходи не повинні перевищувати меж, необхідних для забезпечення виконання завдань, покладених на митну службу України, і повинні зводити до мінімуму можливість заподіяння шкоди здоров'ю правопорушників.

Глосарій

Авансовий платіж (передплата) – грошові кошти, внесені платником податків за власним бажанням на рахунки, відкриті на ім'я митних органів в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, як попереднє грошове забезпечення сплати майбутніх митних платежів.

Агент з митного оформлення– це фізична особа - резидент, що перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення, а також документів, потрібних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

Аналіз ризику– це систематичне використання митними органами наявної у них інформації для визначення обставин та умов виникнення ризиків, їх ідентифікації і оцінювання ймовірних наслідків недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Антидемпінгове мито – мито, яке встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Валютні цінності:

а) валюта України – грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу;

б) іноземна валюта – іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу;

в) платіжні документи та цінні папери (акції, облігації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, інші фінансові та банківські документи), виражені у валюті України, в іноземній валюті або банківських металах;

г) банківські метали – золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

Вантаж експрес-перевізника– консолідовані за єдиним транспортним документом міжнародні експрес-відправлення або міжнародні експрес-відправлення, які не ввійшли до складу цих консолідованих міжнародних

експрес-відправлень за своїм характером, розмірами або з інших причин, що переміщуються (пересилаються) експрес-перевізником через митний кордон України.

Вантажне відправлення– товари, що надходять в Україну на адресу осіб або відправляються ними за межі України, або переміщуються транзитом через митну територію України, крім товарів, що належать громадянам і переміщуються ними у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі.

Вантажний митний комплекс– це ділянка території з комплексом будівель, споруд, інженерно-технічних засобів і комунікацій, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України.

Ввезення товарів, транспортних засобів на митну територію України, вивезення товарів, транспортних засобів за межі митної території України– сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів, транспортних засобів через митний кордон України у будь-який спосіб у відповідному напрямку.

Випуск товарів– надання митним органом права на користування та/або розпорядження товарами, щодо яких здійснюється митне оформлення, відповідно до заявленої мети.

Вільний обіг– обіг товарів, який здійснюється без обмежень з боку митних органів України.

Вільна митна зона– це відповідним чином облаштована територія або склад, що призначені для зберігання товарів під митним контролем, їх перероблення та/або виробництва нових товарів.

Громадяни– фізичні особи: громадяни України, іноземці, особи без громадянства.

Декларант– особа, яка самостійно здійснює декларування або від імені якої здійснюється декларування.

Декларація митної вартості– документ установленної форми, що подається декларантом і містить відомості щодо митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України або стосовно яких змінюється митний режим.

Дозвіл митного органу– надання особі митним органом усно, письмово (паперовим або електронним документом) або шляхом проставлення відбитка особистої номерної печатки на супровідних документах (деклараціях, відомостях) права на вчинення певних дій.

Дорогоцінні метали, дорогоцінне каміння, дорогоцінне каміння органічного утворення, напівдорогоцінне каміння– значення цих термінів вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними".

Експрес-перевізник– перевізник, який з використанням будь-якого виду транспорту здійснює прискорене перевезення міжнародних експрес-відправлень за єдиним транспортним документом (загальні авіанакладні (AWB –airwaybill, MAWB –masterairwaybill), CMR, bill of lading (коносамент) тощо), а також забезпечує приймання, оброблення, пред'явлення таких відправлень митним органам для митного контролю та митного оформлення в місцях їх митного оформлення та видачу одержувачам (повернення відправникам).

Заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності– заходи, не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та/або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини.

Зона митного контролю– місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності.

Іноземні товари– товари, що не є українськими відповідно до пункту 61 статті МКУ, а також товари, що втратили митний статус українських товарів відповідно до МКУ.

Компенсаційне мито – мито, яке встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Контейнер– транспортне обладнання (клітка, знімна цистерна або подібний засіб), яке:

а) являє собою повністю або частково закриту ємність, призначену для поміщення в неї вантажів;

б) має постійний характер і завдяки цьому є достатньо міцним, щоб слугувати для багаторазового використання;

в) спеціально сконструйовано для полегшення перевезення вантажів одним або кількома видами транспорту без проміжного перевантаження;

г) сконструйовано таким чином, щоб полегшити його перевантаження, зокрема з одного виду транспорту на інший;

д) сконструйовано таким чином, щоб його можна було легко завантажувати та розвантажувати;

е) має внутрішній об'єм не менше одного кубічного метра.

Термін "контейнер" включає приладдя та обладнання, необхідні для цього типу контейнера, за умови, що вони перевозяться разом із контейнером. Знімні кузови прирівнюються до контейнерів.

Контрафактні товари– товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України або вивезення з цієї території є порушенням прав інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону.

Культурні цінності– об'єкти матеріальної і духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України.

Магазин безмитної торгівлі– це спеціалізований торговельний заклад, розташований у пункті пропуску через державний кордон України, відкритому для міжнародного сполучення, а також на повітряному або водному транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародні рейси, та призначений для реалізації товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі.

Моторні транспортні засоби– транспортні засоби, що рухаються за допомогою встановленого на них двигуна.

Митний брокер– це підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.

Митна декларація– заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури.

Митна процедура– зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей і порядок їх виконання.

Митне забезпечення– одноразові номерні запірно-пломбові пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки, засоби електронного цифрового підпису та інші засоби ідентифікації, що використовують митні органи для відображення та закріплення результатів митного контролю та митного оформлення.

Митне оформлення– виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Митний контроль– сукупність заходів, що здійснюють митні органи в межах своїх повноважень з метою забезпечення додержання норм МКУ, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку.

Митний режим– комплекс взаємозв'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон Украї-

ни визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування й обумовлюють їх використання після митного оформлення.

Митний склад– це відповідним чином облаштовані складське приміщення, резервуар, холодильна або морозильна камера, критий або відкритий майданчик, призначені для зберігання товарів під митним контролем. Митний склад може бути закритого або відкритого типу.

Митний статус товарів – належність товарів до українських або іноземних.

Митні платежі:

а) мито;

б) акцизний податок (стягується із вартості підакцизних товарів (продукції), які було ввезено на митну територію України);

в) податок на додану вартість (стягується із вартості товарів (продукції), які було ввезено на митну територію України).

Митні інтереси України– це національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягаються шляхом здійснення державної митної справи.

Митна безпека– це стан захищеності митних інтересів України.

Митні правила– встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи МКУ та іншими законами України.

Митні формальності– сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Міжнародний транспортний документ– номерний товаросупровідний документ, який є договором на перевезення кожного окремого міжнародного експрес-відправлення.

Міжнародні поштові відправлення – упаковані й оформлені відповідно до вимог актів Всесвітнього поштового союзу та Правил надання послуг поштового зв'язку листи, поштові картки, бандеролі, спеціальні мішки з позначкою "М", дрібні пакети, відправлення з оголошеною цінністю, поштові посилки, згруповані поштові відправлення з позначкою "Консигнація", відправлення міжнародної прискореної пошти "EMS", які приймаються для пересилання за межі України, доставляються в Україну або переміщуються через територію України транзитом операторами поштового зв'язку.

Міжнародні експрес-відправлення– належним чином упаковані міжнародні відправлення з документами або товарним вкладенням, які приймаються, обробляються, перевозяться будь-яким видом транспорту за між-

народним транспортним документом з метою доставки одержувачу прискореним способом у певний строк.

Нерезиденти:

а) юридичні особи, утворені відповідно до законодавства інших держав, які здійснюють свою діяльність за межами України, а також їхні відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України, які не здійснюють господарської діяльності відповідно до законодавства України;

б) розташовані на території України дипломатичні представництва, консульські установи, інші офіційні представництва іноземних держав і міжнародних організацій, які мають дипломатичні привілеї та імунітет;

в) фізичні особи: іноземці та особи без громадянства, громадяни України, які мають постійне місце проживання за межами України, у тому числі ті, які тимчасово перебувають на території України.

Несупроводжуваний багаж– товари, що відправляються їхніми власниками - громадянами з оформленням багажних або інших перевізних документів і переміщуються через митний кордон України окремо від цих громадян.

Особу– юридичні та фізичні особи.

Особисті речі– товари, нові й такі, що були у вжитку, призначені для забезпечення звичайних повсякденних потреб фізичної особи, які відповідають меті перебування зазначеної особи відповідно в Україні або за рубежом, переміщуються через митний кордон України у ручній поклажі, супроводжуваному й несупроводжуваному багажі, міжнародних поштових та експрес-відправленнях і не призначені для підприємницької діяльності, відчуження або передачі іншим особам.

Перевізник– особа, яка здійснює перевезення товарів через митний кордон України та/або між митними органами на території України або є відповідальною за такі перевезення.

Підприємство– будь-яка юридична особа, а також громадянин-підприємець.

Платник податків– особа, на яку відповідно до МКУ, Податкового кодексу України та інших законів України покладено обов'язок зі сплати митних платежів.

Повірений– особа, яка діє на підставі договору доручення з експрес-перевізником і здійснює пред'явлення міжнародних експрес-відправлень митному органу за місцезнаходженням одержувача (відправника).

Попереднє повідомлення– завчасне повідомлення митного органу декларантом про намір ввезти товари на митну територію України або вивезти їх за її межі.

Попередній документальний контроль – контрольні заходи, які полягають у перевірці документів і відомостей, необхідних для здійснення державних санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного контролю, та здійснюються митними органами в пунк-

тах пропуску через державний кордон України щодо товарів, у тому числі продуктів і сировини тваринного походження, що переміщуються через митний кордон України.

Посадові особи підприємств – керівники та інші працівники підприємств (резиденти й нерезиденти), які через трудові (службові) обов'язки, які вони постійно або тимчасово виконують, відповідають за додержання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України, укладеними у встановленому законом порядку.

Посадові особи представництв іноземних держав і міжнародних організацій– акредитовані в Україні голови дипломатичних представництв і члени дипломатичного персоналу, посадові особи консульських установ, представники іноземних держав при міжнародних організаціях, посадові особи міжнародних організацій.

Постійне місце проживання– місце проживання на території будь-якої держави не менше одного року громадянина, який не має постійного місця проживання на території інших держав і має намір проживати на території цієї держави протягом будь-якого строку, не обмежуючи таке проживання певною метою, і за умови, що таке проживання не є наслідком виконання цим громадянином службових обов'язків або зобов'язань за договором (контрактом).

Об'єкти права інтелектуальної власності– об'єкти авторського права і суміжних прав, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні позначення, які визначають походження товарів і сорти рослин.

Правовласник– особа, якій відповідно до закону належать майнові права на об'єкт права інтелектуальної власності, або особа, яка діє від її імені в межах наданих повноважень.

Припаси:

а) товари, призначені для споживання пасажирями та членами екіпажів (бригад) на борту транспортних засобів незалежно від того, продаються ці товари чи ні;

б) товари, необхідні для експлуатації і технічного обслуговування транспортних засобів на шляху проходження й у пунктах проміжних стоянок або зупинок (у тому числі пально-мастильні матеріали), крім запасних частин та устаткування, які знаходяться у транспортних засобах на момент прибуття на митну територію України або доставляються на них під час перебування на цій території;

в) товари, призначені для продажу навінос пасажирям і членам екіпажів (бригад) транспортних засобів і знаходяться у цих транспортних засобах на момент прибуття на митну територію України або доставляються на них під час перебування на цій території.

Пропуск товарів через митний кордон України– надання митним органом відповідній особі дозволу на переміщення товарів через митний кордон України з урахуванням заявленої мети такого переміщення.

Резиденти:

а) юридичні особи, які створені й провадять свою діяльність відповідно до законодавства України, з місцезнаходженням на її території, а також їхні відокремлені підрозділи за рубежем, що не здійснюють господарської діяльності;

б) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за рубежем, які мають дипломатичні привілеї та імунітет;

в) фізичні особи: громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які мають постійне місце проживання в Україні, у тому числі ті, які тимчасово перебувають за рубежем.

Ремонт– операції, що здійснюються для усунення недоліків товарів, приведення їх у робочий стан, відновлення ресурсу або характеристик і не призводять до зміни коду цих товарів згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності.

Ручна поклажа – товари, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України разом з цими громадянами або уповноваженими ними особами без оформлення багажних чи інших перевізних документів.

Склад тимчасового зберігання– це відповідним чином облаштовані приміщення та/або криті чи відкриті майданчики, резервуари, холодильні або морозильні камери, призначені для тимчасового зберігання товарів під митним контролем до поміщення їх у митний режим.

Спеціальне мито – мито, яке встановлюється, по-перше, як засіб захисту національного товаровиробника, у разі якщо товари ввозяться на митну територію України в обсягах та/або за таких умов, що їх ввезення заподіює або створює загрозу заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику; по-друге, як заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

Спеціально виготовлене сховище (тайник) – сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України, а також обладнане й пристосоване з цією метою конструктивне обладнання або предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо.

Судно закордонного плавання – українське або іноземне судно, яке здійснює міжнародні перевезення товарів та/або пасажирів та прибуває на митну територію України або вибуває за її межі.

Супроводжуваний багаж – товари, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України у багажних відділеннях транспор-

тних засобів, якими прямують ці громадяни, з оформленням багажних або інших перевізних документів.

Тарифна квота – певний обсяг товару, в межах якого ввезення або вивезення такого товару здійснюється за пільговою ставкою мита або без застосування мита.

Товари – будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі.

Транспортні засоби – транспортні засоби комерційного призначення, транспортні засоби особистого користування, трубопроводи та лінії електропередачі.

Транспортні засоби комерційного призначення – будь-яке судно (у тому числі самохідні й несамохідні ліхтери та баржі, а також судна на підводних крилах), судно на повітряній подушці, повітряне судно, автотранспортний засіб (моторні транспортні засоби, причепа, напівпричепа) або рухомий склад залізниці, що використовуються в міжнародних перевезеннях для платного транспортування осіб або для платного або безоплатного промислового або комерційного транспортування товарів разом з їхніми звичайними запасними частинами, приладдям та устаткуванням, а також мастилами й паливом, що містяться в їхніх звичайних баках упродовж їхнього транспортування разом із транспортними засобами комерційного призначення.

Транспортні засоби особистого користування – наземні транспортні засоби товарних позицій 8702, 8703, 8704 (загальною масою до 3,5 тонни), 8711 згідно з УКТ ЗЕД і причепа до них товарної позиції 8716 згідно з УКТ ЗЕД, плавучі засоби та повітряні судна, що зареєстровані на території відповідної країни, перебувають у власності або тимчасовому користуванні відповідного громадянина та ввозяться або вивозяться цим громадянином у кількості не більше однієї одиниці на кожен товарну позицію виключно для особистого користування, а не для промислового або комерційного транспортування товарів чи пасажирів за плату або безоплатно.

Українські товари – товари:

а) які повністю отримано (вироблено) на митній території України та які не містять товарів, ввезених із-за меж митної території України; товари, повністю отримані (вироблені) на митній території України, не мають митного статусу українських товарів, якщо їх отримано (вироблено) з товарів, які не перебувають у вільному обігу на митній території України;

б) ввезені на митну територію України та випущені для вільного обігу на цій території;

в) отримані (вироблені) на митній території України виключно з товарів, зазначених у підпункті "б", або з товарів, зазначених у підпунктах "а" і "б".

Умовне звільнення від оподаткування митними платежами– звільнення від сплати нарахованого податкового зобов'язання у разі поміщення товарів у митні режими, що передбачають звільнення від оподаткування митними платежами за умови дотримання вимог митного режиму.

Уповноважена особа (представник)– особа, яку на підставі договору або належно оформленого доручення, виданого декларантом, наділено правом вчиняти дії, пов'язані з проведенням митних формальностей, щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення від імені декларанта.

Уповноважений економічний оператор– це підприємство, створене відповідно до законодавства України, яке відповідає умовам, встановленим статтею 14 МКУ, та має право користуватися спеціальними спрощеннями відповідно до статті 15 МКУ.

Управління ризиками– робота митних органів з аналізу ризиків, виявлення й оцінювання ризиків, розроблення й практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінювання ефективності й контролю застосування цих заходів. Під ризиком розуміють імовірність недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Форматологічний контроль– автоматизована перевірка правильності заповнення даних митних декларацій та повернення результатів перевірки; перевірка митних декларацій та інших документів на достовірність і законність; здійснення статистичного, валютного контролю, контролю нарахованих митних платежів, контролю правильності застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Теми рефератів

1. Митна справа як складова частина зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної діяльності України.
2. Поняття, зміст, принципи митної політики України.
3. Предмет, метод і принципи митного права України.
4. Взаємозв'язок митного права з іншими галузями права.
5. Митні правовідносини. Поняття та система джерел митного права.
6. Державна митна служба України як суб'єкт митного права.
7. Основні завдання і функції митної служби.
8. Система митних органів України та їх правовий статус.
9. Взаємовідносини митних органів України з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами та громадянами.
10. Поняття, види, принципи та функції митного контролю.
11. Зони митного контролю.
12. Правове регулювання здійснення митного контролю.
13. Права і обов'язки посадових осіб митних органів під час здійснення митного контролю.
16. Форми митного контролю. Особливі процедури митного контролю.
17. Особистий огляд як виключна форма митного контролю: суть та випадки застосування.
18. Поняття і основні принципи переміщення товарів, предметів і транспортних засобів через митний кордон України.
19. Заборони і обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України.
20. Поняття, види митних режимів. Вибір і зміна митного режиму.
21. Порядок ввезення в Україну та вивезення з України предметів громадянами.
22. Порядок переміщення транспортних засобів через митний кордон України.
23. Особливості переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності.
24. Порядок переміщення культурних цінностей через митний кордон України.
25. Поняття, мета, місце і час здійснення митного оформлення.
26. Порядок митного оформлення товарів і транспортних засобів.
27. Декларування товарів і транспортних засобів.
28. Правовий статус декларанта.
29. Підприємницька діяльність із надання послуг у галузі митної справи.
30. Поняття митних платежів та їхні види.
31. Мито: види та ставки. Митний тариф України.

32. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності.
33. Визначення митної вартості товарів, що ввозяться в Україну та вивозяться з України.
34. Країна походження товару.
35. Митні пільги. Тарифні пільги.
36. Поняття порушення митних правил.
37. Суб'єкти відповідальності за порушення митних правил.
38. Види порушень митних правил і відповідальність за такі порушення. Види стягнень за порушення митних правил.
40. Порядок провадження у справах про порушення митних правил. Стадії провадження.
41. Заходи забезпечення провадження у справах про порушення митних правил.
42. Особливості процесуальних дій у справах про порушення митних правил.
43. Оскарження й виконання постанов у справах про порушення митних правил.
44. Правовий статус посадових осіб митної служби України.
45. Проходження служби й спеціальні звання посадових осіб митної служби України.
46. Соціально-правовий захист працівників митної служби України.
47. Оскарження рішень, дій, бездіяльності посадових осіб митних органів.
48. Відповідальність митних органів та їхніх посадових осіб.
49. Інформування, консультування та попередні рішення з питань державної митної справи.
50. Уповноважений економічний оператор.
51. Митна статистика як складова частина загальнодержавної системи статистичного обліку і звітності.
52. Заходи щодо запобігання та протидії контрабанді: вітчизняний і світовий досвід.
53. Розвиток митного законодавства в Україні.
54. Інформаційні технології та інформаційні ресурси у державній митній справі.
55. Митні експертизи.
56. Аналіз сучасного митного законодавства України в контексті останніх змін.
57. Порівняння митної системи України з митними системами західно-європейських держав: недоліки й переваги.
58. Порівняння митної системи України з митними системами країн СНД: недоліки й переваги.

Бібліографічний список

Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Митний кодекс України № 4495-VI від 13.03.2012[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» № 637/97-ВР від 18.11.1997[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Закон України «Про внесення змін до Податкового та Митного кодексів України щодо узгодження їх окремих норм» № 4915-VI від 07.06.2012[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Закон України «Про Митний тариф України» № 2371-III від 02.10.1996[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Закон України «Про звернення громадян» № 393/96-ВР від 05.04.2001[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 959-XII від 16.04.1991[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» № 330-XIV від 22.12.1998[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» № 331-XIV від 22.12.1998[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» № 332-XIV від 22.12.1998[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи складу митного органу» № 627 від 30.05.2012[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми декларації митної вартості та Правил її заповнення» № 599 від 24.05.2012[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми рішення про коригування митної вартості товарів, Правил заповнення рішення про коригування митної вартості товарів та Переліку додаткових складових до ціни договору» № 598 від 24.05.2012[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

Дьомін, Ю.М. Поняття та місце митного контролю в системі функцій Української держави[Текст] / Ю.М. Дьомін // Право України. – 2003. – №8. – С.40 – 44.

Митна справа[Текст]: навч. посіб. з курсу лекцій для студ. вищ. навч. закл.: у 3 т./ А.Д. Войцещук, І.О. Івашук, С.М. Стопенчукта ін.; за ред. А.Д. Войцещук.– К.: Мануфактура, 2006. – 507 с.

Митне право України [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю.В.Іщенко, В.П. Чабан, В.М. Дорогих та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.

Зміст

Перелік скорочень.....	3
Вступ.....	4
1. Митне право України.....	5
2. Порядок визначення митної вартості товарів і здійснення митними органами контролю правильності її визначення.....	9
3. Митні режими.....	13
4. Правове регулювання порядку переміщення й пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення та відповідні митні формальності.....	17
5. Митне оформлення.....	21
6. Митні платежі.....	24
7. Митний контроль. Контроль за окремими видами діяльності підприємств.....	28
8. Особливості пропуску і оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України громадянами, представництвами іноземних держав, міжнародними організаціями, офіційними особами та зарубіжними дипломатичними представництвами України.....	32
9. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил і провадження у цих справах.....	36
10. Митна служба України.....	40
Глосарій.....	45
Теми рефератів.....	55
Бібліографічний список.....	57

Навчальне видання

**Карацева Неля Захарівна
Карацеваланда Юріївна**

МИТНЕ ТА ПОДАТКОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Редактор А.М. Ємленінова

Зв. план, 2013

Підписано до видання 06.09.2013

Ум. друк. арк. 3,5. Обл.-вид.арк. 4.Електронний ресурс

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17

[http:// www.khai.edu](http://www.khai.edu)

Видавничий центр «ХАІ»

61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17

izdat@khai.edu

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції сер. ДК № 391 від 30.03.2001